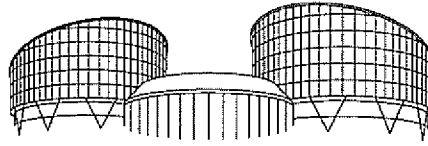

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA

**CAUZA S.C. GEROM REAL ESTATE S.A. ÎMPOTRIVA
ROMÂNIEI**

(cererea nr. 41714/13)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

22 iunie 2021

Hotărârea este definitivă. Poate suferi modificări de formă.

În cauza S.C. Gerom Real Estate S.A. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Tim Eicke, *președinte*,

Faris Vehabović,

Pere Pastor Vilaňová, *judcători*,

și Ilse Freiwirth, *grefier adjunct de secție*,

Având în vedere:

cererea nr. 41714/13 îndreptată împotriva României prin care o societate comercială de drept român, S.C. Gerom Real Estate S.A. („societatea reclamantă”), a sesizat Curtea în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), la 21 iunie 2013,

decizia de a aduce la cunoștința Guvernului român („Guvernul”) capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 din Convenție și pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și de a declara cererea inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere,

observațiile părților,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 1 iunie 2021,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Prezenta cerere privește imposibilitatea pentru societatea reclamantă de a contesta o hotărâre a Guvernului care a înscris pe lista bunurilor aparținând domeniului public local un imobil despre care aceasta afirmă că îi aparține. Reclamanta se plânge în temeiul art. 6 din Convenție și al art. 1 din Protocolul nr. 1.

ÎN FAPT

2. Societatea reclamantă a fost reprezentată în fața Curții de V. Agachi-Stratulat, avocat în Petroșani.

3. Guvernul a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna O. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

4. Prin HG nr. 1352/2001, Guvernul a atestat lista bunurilor aparținând domeniului public al orașului Petroșani. Printre bunurile cuprinse la anexa la hotărâre era prevăzută o rețea de conducte de apă aferentă clădirilor industriale ale societății U., fosta întreprindere de stat privatizată după căderea fostului regim comunist.

5. În 2006, în cadrul procedurii judiciare de lichidare a societății U., activele au fost cumpărate de societatea C.B. În 2011, această din urmă societate a fuzionat cu societatea reclamantă.

6. La 24 august 2011, la cererea societății reclamante, aflată în litigiu cu societatea locală de apă cu privire la respectarea condițiilor contractuale de furnizare a apei, Judecătoria Petroșani a transmis secției de contencios administrativ a Tribunalului Hunedoara excepția de nelegalitate, ridicată de societatea reclamantă, a anexei HG nr. 1352/2001 în privința rețelei sus-menționate.

7. Societatea reclamantă a pretins că imobilul a fost înscris nelegal pe lista bunurilor aparținând domeniului public local. A susținut că societatea U. era proprietara imobilului și că acesta nu putea fi considerat ca aparținând domeniului public, o proprietate privată neputând să intre în proprietatea statului decât prin intermediul unei proceduri de expropriere pentru cauză de utilitate publică în conformitate cu prevederile Legii nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia.

8. Aceasta a susținut că, și la data lichidării societății U., imobilul apărea în lista activelor vândute societății C.B., cu care societatea reclamantă fuzionase în 2011. Având în vedere aceste elemente, a concluzionat că era proprietara imobilului în litigiu înscris nelegal pe lista bunurilor aparținând domeniului public.

9. Societatea reclamantă a invocat prevederile art. 4 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, care permite oricărei persoane interesate, fără termen de decădere, să solicite anularea unui act administrativ unilateral cu caracter individual.

10. Guvernul, părât în cauză, a considerat că cererea era inadmisibilă din moment ce hotărârea contestată a fost adoptată înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 554/2004.

11. Instanța și-a declinat competența în favoarea Secției de contencios administrativ a Curții de Apel Alba Iulia.

12. Prin decizia din 14 februarie 2012, Curtea de Apel Alba Iulia a declarat acțiunea inadmisibilă ca prescrisă. A decis că în speță nu sunt aplicabile dispozițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004 și a hotărât că un act administrativ unilateral cu caracter individual nu putea fi supus controlului legalității după mai mulți ani de la adoptare.

13. A reținut că, în mai multe decizii, Curtea Constituțională a hotărât că dispozițiile respective erau constituționale. Cu toate acestea, citând jurisprudența Curții privind securitatea raporturilor juridice și, în special, hotărârile *Brumărescu împotriva României* (MC), nr. 28342/95, CEDO 1999-VII, *Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei*, nr. 48553/99, CEDO 2002-VII, și *Prodan împotriva României*, nr. 26071/04, 17 ianuarie 2008, a apreciat că trebuia totuși să nu țină seama de dispozițiile acestui articol, cu scopul de a evita repunerea în discuție a unui act administrativ unilateral cu caracter individual care își produsese deja efectele.

14. Societatea reclamantă a formulat un recurs întemeiat pe jurisprudența Curții Constituționale și a susținut că deciziile acesteia din urmă sunt obligatorii pentru toate instanțele.

15. Prin decizia din 24 ianuarie 2013, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul. A considerat că dispozițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004 și jurisprudența Curții Constituționale nu sunt aplicabile, considerând că instanța națională avea obligația de a soluționa problema conformității dispozițiilor dreptului național cu cele ale Convenției și ale dreptului UE.

16. Înalta Curte a menționat art. 6 din Convenție și art. 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) și pe cea a Curții, din care a citat hotărârea *Beian împotriva României* (nr. 1), nr. 30658/05, CEDO 2007-V (extrase). A concluzionat că instanța națională avea obligația să nu aplice dispozițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004 pentru a nu aduce atingere principiului securității raporturilor juridice, ce decurge din dreptul internațional anterior menționat.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

17. Art. 4 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 262/2007, este astfel redactat:

„Legalitatea unui act administrativ unilateral cu caracter individual, indiferent de data emiterii acestuia, poate fi cercetată [...] din oficiu sau la cererea părții interesate. [...]

În cazul în care excepția de nelegalitate vizează un act administrativ unilateral emis anterior intrării în vigoare a prezentei legi, cauzele de nelegalitate urmează a fi analizate prin raportare la dispozițiile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ.”

18. Dispozițiile relevante din Constituția din 1991 prevăd următoarele:

Art. 20 alin. (2)

„Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale.”

Art. 145 alin. (2)

„Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii și au putere numai pentru viitor. Ele se publică în Monitorul Oficial al României.”

19. În mai multe decizii (nr. 404/2008, 425/2008 și 416/2011), Curtea Constituțională, sesizată, mai ales de Înalta Curte de Casație și Justiție, cu excepții de neconstituționalitate ale art. 4 din Legea nr. 554/2004, a hotărât că principiul securității raporturilor juridice nu se opunea controlului legalității unui act administrativ unilateral cu caracter individual adoptat înainte de intrarea în vigoare a acestei legi.

20. Curtea Constituțională a considerat că, din perspectiva statului de drept, un astfel de control, chiar și fără termen de decădere, era necesar pentru a se evita menținerea în vigoare a unui act administrativ ilegal.

21. Cu privire la jurisprudența Curții și, în special, la hotărârea *Brumărescu*, citată anterior, Curtea Constituțională a apreciat că aceasta nu era aplicabilă contenciosului administrativ deoarece privea repunerea în discuție a unor hotărâri judecătorești definitive și nu controlul legalității actelor administrative.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

22. Societatea reclamantă se plânge că a fost privată de dreptul de acces la o instanță ca urmare a respingerii fără o examinare pe fond a cererii sale privind anularea parțială a anexei HG nr. 1352/2001. Aceasta invocă art. 6 § 1 din Convenție, ale cărei dispoziții relevante sunt redactate după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotări [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

A. Cu privire la admisibilitate

23. Constatând că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat și că nu prezintă nici un alt motiv de inadmisibilitate în sensul art. 35 din Convenție, Curtea îl declară admisibil.

B. Cu privire la fond

24. Societatea reclamantă consideră că respingerea cererii sale și refuzul instanțelor naționale de a aplica dispozițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004 pentru examinarea cererii pe fond au fost arbitrare.

25. Guvernul susține că instanțele naționale au pronunțat decizii motivate corespunzător. În opinia sa, acestea au considerat că jurisprudența Curții Constituționale nu este aplicabilă pe motiv că dispozițiile art. 4 din Legea nr. 554/2004 erau contrare principiului securității raporturilor juridice ce decurge din dreptul internațional și care are întâietate asupra dreptului intern.

26. Guvernul consideră că această soluție nu este viciată de un arbitrar flagrant și evident, contrar justiției și bunului simț.

27. Curtea reamintește că, în hotărârea *Bochan împotriva Ucrainei* (nr. 2) (MC), nr. 22251/08, pct. 61, CEDO 2015, a examinat, sub aspectul civil al art. 6 din Convenție, problema lipsei de echitate rezultate din raționamentul urmat de instanțele interne. Principiile aplicate de Curte în această hotărâre au fost rezumate în hotărârea *Moreira Ferreira împotriva Portugaliei* (nr. 2) (MC), nr. 19867/12, pct. 83, 11 iulie 2017.

28. Din această jurisprudență rezultă că o hotărâre judecătorească internă poate fi caracterizată ca fiind „arbitrară” în măsura în care prejudiciază caracterul echitabil al procesului numai dacă este lipsită de motivare sau dacă motivarea se bazează pe o vădită eroare de fapt sau de drept comisă de instanța națională, având ca rezultat o „denegare de dreptate” [*Moreira Ferreira* (nr. 2), citată anterior, pct. 85].

29. În speță, Curtea observă că art. 4 din Legea nr. 554/2004 prevede că legalitatea unui act administrativ unilateral cu caracter individual, chiar și adoptat înainte de data intrării în vigoare a legii, poate fi cercetată la cererea părții interesate fără termen de decădere (*supra*, pct. 17).

30. Totuși, constată că instanțele naționale au considerat că aceste prevederi nu sunt aplicabile și au declarat acțiunea formulată de societatea reclamantă inadmisibilă ca prescrisă (*supra*, pct. 12 și 15).

31. Pentru a justifica această soluție, acestea s-au bazat, în principal, pe o interpretare proprie a jurisprudenței Curții. Instanțele au conchis, din lectura hotărârilor Curții (*supra*, pct. 13 și 16), că posibilitatea de a contesta un act administrativ unilateral cu caracter individual fără termen de decădere aducea atingere principiului securității raporturilor juridice. Aceasta este propria lor interpretare pe care au dat-o respectivelor hotărâri ale Curții.

32. Or, Curtea apreciază că această jurisprudență nu este aplicabilă în speță deoarece niciuna dintre hotărârile citate nu privește controlul legalității actelor puterii executive. În această privință, reamintește că principiul securității raporturilor juridice așa cum a fost dezvoltat în hotărârea *Brumărescu împotriva României* (MC), nr. 28342/95, pct. 61, CEDO 1999-VII, presupune ca soluția definitivă pronunțată în orice litigiu de către instanțe să nu mai fie contestată.

33. În plus, Curtea constată că soluția adoptată de instanțele interne este contrară jurisprudenței constante a Curții Constituționale, care a examinat argumentul potrivit căruia contestarea unui act administrativ unilateral cu caracter individual fără termen de decădere ar fi contrară principiului securității raporturilor juridice și l-a respins prin decizii motivate corespunzător (*supra*, pct. 19-21).

34. Cu privire la dreptul UE menționat în decizia pronunțată la 24 ianuarie 2013 de Înalta Curte în prezenta cauză (*supra*, pct. 15 și 16), Curtea observă că această instanță nu a citat niciun exemplu de jurisprudență a CJUE care s-ar opune controlului legalității actului administrativ contestat de societatea reclamantă.

35. Considerațiile de mai sus sunt suficiente Curții pentru a concluziona că interpretarea dată jurisprudenței Curții de către instanțele interne și, în consecință, respingerea cererii societății reclamante au fost rezultatul unei erori vădite în drept care a dus la o „denegare de dreptate”.

36. În consecință, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

37. Societatea reclamantă se plânge de o atingere adusă dreptului său la respectarea bunurilor, ca urmare a respingerii acțiunii sale.

38. Guvernul afirmă că societatea reclamantă nu se poate pretinde proprietara imobilului pe care îl revendică.

39. Curtea constată că acest capăt de cerere este direct legat de capătul de cerere examinat sub incidența art. 6 § 1 din Convenție. Având în vedere concluziile sale în temeiul acestui ultim articol, Curtea nu poate face speculații asupra posibilului rezultat al solicitării de anulare a HG nr. 1352/2001 în cazul în care cerințele dreptului la un proces echitabil ar fi fost respectate în fața instanțelor interne.

40. Curtea reține că, pe de altă parte, Codul de procedură civilă român permite, în anumite condiții, redeschiderea procesului civil după ce Curtea a constatat o încălcarea a Convenției (*S.C. IMH Suceava S.R.L. împotriva României*, nr. 24935/04, pct. 25, 29 octombrie 2013).

41. Prin urmare, consideră că nu este necesar să se pronunțe cu privire la admisibilitatea și temeinicia acestui capăt de cerere (a se vedea, *mutatis mutandis*, între altele, *Vlasia Grigore Vasilescu împotriva României*, nr. 60868/00, pct. 50-51, 8 iunie 2006, și *Bessler împotriva României*, nr. 25669/04, pct. 57, 18 mai 2010).

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

42. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

43. Societatea reclamantă solicită 660 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, sumă ce reprezintă, conform acesteia, valoarea terenului pe care este situată rețeaua de apă și care, deoarece acțiunea sa a fost respinsă, nu poate fi folosit pentru a dezvolta un proiect imobiliar. În plus, solicită un milion de euro pentru prejudiciul moral provocat de incertitudinea cu privire la adoptarea de decizii pentru viitorul său.

44. Pentru cheltuielile de judecată efectuate în cadrul procedurii desfășurate în fața Curții, aceasta solicită 7 315 lei românești (RON), aproximativ 1 500 EUR. Prezintă note de cheltuieli pentru serviciile furnizate de avocat, precum și pentru traducerea diverselor documente.

45. Guvernul consideră că aceste sume sunt excesive și că nu au nicio legătură de cauzalitate cu pretensele încălcări ale Convenției. Consideră că o eventuală constatare a încălcării ar putea constitui în sine o reparație echitabilă suficientă.

46. Cu privire la cheltuielile de judecată, Guvernul consideră că suma solicitată este excesivă în raport cu serviciile prestate de avocatul societății reclamante.

47. Curtea reamintește că unica bază pentru acordarea unei reparații echitabile în speță constă în faptul că societatea reclamantă nu a avut acces la o instanță, cu încălcarea art. 6 § 1 din Convenție. Reclamanta nu a demonstrat că preținsul prejudiciu material a fost rezultatul efectiv al respingerii acțiunii. Prin urmare, Curtea respinge cererea societății reclamante cu titlu de prejudiciu material.

48. Curtea nu poate exclude că ar putea exista, pentru o societate comercială, un alt prejudiciu decât cel material și care să solicite o reparație pecuniară [*Comingersoll S.A. împotriva Portugaliei* (MC), nr. 35382/97, pct. 35, CEDO 2000-IV]. Reamintește că poate acorda unei societăți comerciale o despăgubire pecuniară cu titlu de prejudiciu moral. Acest tip de prejudiciu poate comporta, într-adevăr, pentru o asemenea societate, factori mai mult sau mai puțin „obiectivi” și „subiectivi”. Se pot lua în considerare, în special, reputația întreprinderii, dar și incertitudinea în planificarea deciziilor care trebuie luate, tulburările cauzate în administrarea întreprinderii, ale căror consecințe nu pot fi calculate exact, și, în cele din urmă, deși într-o măsură mai mică, angoasa și neplăcerile încercate de membrii organelor de conducere ale societății [*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), nr. 38433/09, pct. 221 și 222, CEDO 2012].

49. În speță, Curtea consideră că imposibilitatea de a solicita în instanță anularea HG nr. 1352/2001 în ceea ce privește dispozițiile cu privire la imobilul în litigiu a dus, probabil, pentru societatea reclamantă la o stare de incertitudine pe care o constatare a încălcării nu ar fi suficientă să o repare.

50. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă societății reclamante 6 000 EUR pentru prejudiciul moral.

51. Cu privire la cheltuielile de judecată solicitate, având în vedere documentele pe care le are la dispoziție și jurisprudența sa, Curtea acordă societății reclamante suma de 1 000 EUR.

52. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. *Declară* admisibil capătul de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție privind dreptul de acces la o instanță;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să se pronunțe cu privire la admisibilitatea și temeinicia capătului de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1.

4. *Hotărâște*

- a) că statul pârât trebuie să plătească societății reclamante, în termen de trei luni, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 6 000 EUR (șase mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit; prejudiciul moral,
 - ii. 1 000 EUR (o mie de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată de societatea reclamantă cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată,
- b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 22 iunie 2021, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Ilse Freiwirth
Grefier adjunct

Tim Eicke
Președinte

